

**ACTIVITEITEN- en
ONDERNEMINGSPLAN**

*theater
Artemis*

2013-2016

ACTIVITEITENPLAN / ONDERNEMINGSPLAN

THEATER ARTEMIS 2013-2016

Inhoud

2.0 Woord vooraf.....	3
2.1 Missie, visie en doelstelling	4
2.2 Aanbod en positie.....	5
2.3 Activiteiten 2013-2016	8
1. WAGENSPEL – mobiel theater – voor basisschoolkinderen van 6 – 9 jaar	8
2. FAMILIEVOORSTELLINGEN – kleine of middelgrote zaal – voor alle leeftijden vanaf ca. 7 jaar	9
3. FESTIVALVOORSTELLINGEN – locatievoorstellingen – wisselende leeftijdsgrenzen.....	9
4. ONVERWOESTBARE VERHALEN – middelgrote zaal – voor alle leeftijden vanaf ca. 13 jaar	10
ONDERNEMINGSPLAN	
2.4 Publieksbereik.....	12
2.5 Educatie	14
2.6 Talentontwikkeling	16
2.7 Verdienmodel	17
2.8 Marketing.....	19
2.9 Tot slot	21

2.0 Woord vooraf

Voor u ligt het activiteiten- en ondernemingsplan van Theater Artemis. Dit is het tweede plan in het kader van de culturele Basisinfrastructuur en het derde plan onder artistieke verantwoordelijkheid van Floor Huygen.

Aan dit plan ligt een interne reflectie op onze artistieke en zakelijke ontwikkeling ten grondslag. Sinds 2009 hebben we onze artistieke koers van 'theater voor vele leeftijden' verder uitgebouwd, wat op bijzonder veel waardering kon rekenen. Het succes van *Woeste hoogten, rusteloze zielen* sterkte ons in de overtuiging dat we met dergelijke onverwoestbare verhalen op een doeltreffend spoor zitten voor een publiek van jongeren en volwassenen. We bereikten een nieuw en groot publiek met locatievoorstellingen op festivals, vaak door startende makers gecreëerd. In de kleine zaal speelden we uiteenlopende voorstellingen rond onderwerpen die we noodzakelijk vonden om aan te snijden. Daarnaast zijn we erin geslaagd een nieuwe, zinvolle invulling te geven aan onze educatieve taak voor het basisonderwijs en voortgezet onderwijs.

Onze evaluatie van de afgelopen periode en de criteria voor de twee subsidieregelingen waarvoor we deze aanvraag doen hebben geleid tot een aantal bijstellingen voor de komende periode. Een fundamentele beleidswijziging betreft onze samenwerking met Het Zuidelijk Toneel. In de komende jaren sluiten we met het stadsgezelschap in onze regio een alliantie door op alle mogelijke terreinen samen op te trekken en door partners, zoals de kernpodia in Brabantstad, bij onze ambitie te betrekken. Met deze en andere nieuwe plannen beogen we ons theater voor kinderen, jongeren en volwassenen een nog grotere slagkracht en draagvlak te geven.

2.1 Missie, visie en doelstelling

VISIE

In een wereld waarin we het hoofd bieden aan talloze hindernissen en mankementen van het leven en leren omgaan met allerlei beperkingen die ons worden opgelegd, vergeten we soms dat we mensen zijn van vlees en bloed. Het verlangen naar de eigen natuur is essentieel. Net als in goed verband staan met de omgeving. Menselijkheid. Dat is wat er op het spel staat en waarover wij theater willen maken. Er is behoefte aan samenhang. We snakken naar momenten samen. In de voorstellingen van Artemis kunnen kinderen en volwassenen samen iets meemaken dat er echt toe doet en dat met elkaar uitwisselen.

Samenhang en verbintenissen tussen mensen – dat is wat we willen bewerkstelligen met ons theater. We willen kinderen in contact brengen met volwassen verhalen, en volwassenen verhalen vertellen die hen terugvoeren naar hun eigen kindzijn. We brengen kinderen en volwassenen samen rond onderwerpen die ze elk vanuit hun eigen perspectief herkennen en betekenis geven. Als we educatief theater zouden maken, zouden we ervan uitgaan dat volwassenen de antwoorden op alle belangrijke vragen al lang hebben gevonden. Maar dat is niet zo. Volwassenen blijven leren, net zoals ze altijd fouten blijven maken – niet anders dan kinderen. Ons werk gaat dan ook altijd over wat het betekent om mens te zijn en niet om wat het inhoudt kind te zijn. Zo elementair.

MISSIE & DOELSTELLING

Theater Artemis maakt en speelt theater voor mensen van vele leeftijden. Met theater dat altijd over iets wezenlijks gaat willen we kinderen en volwassenen keer op keer samenbrengen. We willen het beste theater maken dat je je kunt voorstellen, theater dat er voor jong en oud werkelijk toe doet.

In de afgelopen periode hebben we datgene wat ons beweegt kunnen vertalen in een reeks geslaagde voorstellingen voor een groeiend, gemengd publiek. Dat heeft bijgedragen aan een nog verdere verscherping van de identiteit van ons gezelschap. We stellen ons ten doel om deze verworvenheid veilig te stellen in de nabije toekomst en om onze positie structureel te verstevigen en uit te bouwen. Wij ambiëren een artistiek en maatschappelijk succesvol theatergezelschap te zijn dat een groot publiek van vele leeftijden bedient.

De doelstellingen vertalen zich in cijfermatige gegevens zoals weergegeven in het prestatieoverzicht en de meerjarenbegroting.

2.2 Aanbod en positie

Artemis levert een onmiskenbaar eigen bijdrage aan het Nederlandse theaterveld en bevindt zich feitelijk op het snijvlak van jeugd- en volwassenentheater. We tonen ons gemengde publiek een gelaagd soort theater dat doet stilstaan bij de vele vragen die onze tijd oproept. In de afgelopen vier jaar heeft Theater Artemis zich verder ontwikkeld tot een toonaangevend theatergezelschap dat staat voor kwaliteitsvoorstellingen voor jong en oud.

Onderstaande overzichten van juryrapporten en pers- en publieksreacties geven een goed beeld van het gezelschap dat we willen zijn en de erkenning die daarvoor inmiddels bestaat.

“Met *Woeste Hoogten*, rusteloze zielen onderstrepen de makers op overtuigende wijze hun wens om voorstellingen te maken voor een gemengd publiek van jongeren én volwassenen”
(uit juryrapport Gouden Krekel meest indrukwekkende productie 2010, winnaar)

“Jeroen Olyslaegers bewijst met zijn *Woeste Hoogten, rusteloze zielen* dat een klassieker ook vandaag nog relevantie heeft (...). een meeslepende voorstelling voor iedereen die aantoonst dat regisseur Floor Huygen er toe in staat is het predicaat ‘jeugd’ op te rekken tot alle leeftijden.”
(uit juryrapport Nederlands Theaterfestival 2010, selectie)

“(...) Door op deze wijze theater te maken wordt aan de jeugd een culturele bagage meegegeven waarmee ze in hun verdere leven energie, inspiratie en misschien zelfs troost kunnen vinden in toneel en meer algemeen, in cultuur. Artemis staat garant voor durf, moed verrassing, continuïteit en een hoge artistieke kwaliteit van producties.”
(uit juryrapport Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Brabant Theaterprijs)

- ◆ Al met al is dit een meesterlijke voorstelling. **NRC Handelsblad**
- ◆ ..een zaal vol ademloze tieners. **Het Parool**
- ◆ Deze 'Dorian Gray' is herkenbaar voor jong en oud. **Brabants Dagblad**
- ◆ Je moet goed opletten, maar als je het begrijpt is het een goed toneelstuk. **Sam (14)**
- ◆ The big complaint to be made about this production, which features excellent ensemble work and top stagecraft, is that its New York run included just four performances. It deserves to be seen by more people. Come back, Theater Artemis. **New York Times**
- ◆ De opbouw was spannend, aan het einde snapte ik het helemaal. **Bella (18)**
- ◆ Met deze uitstekende cast toont De Sutter dat je voor goed jongerentheater geen concessies hoeft te doen aan je publiek. **Het Parool**
- ◆ De vermeende grens tussen jongeren- en volwassenentheater [wordt] met overtuigend talent weggespeeld. **Theatermaggezien (B)**
- ◆ Ik vond het écht mooi, ik vond het écht bijzonder. **Kevin (16)**
- ◆ Ook voor de kinderen in de zaal zal dit imponerend zijn geweest. **Leeuwarder Courant**
- ◆ Ik vond het mooi omdat het verhaal echt was, dus daarom vond ik het mooier. **Jochem (9)**
- ◆ Artemis maakt vaker voorstellingen die spelen op de grens van jeugdtheater en theater voor volwassenen. In 's *Heerskinderen* is dit een schot in de roos. Een aanrader voor jong en oud. **Trouw**
- ◆ Dit is theater dat zich naar binnen vreet en niet meer loslaat. Dat dit niet alleen voor dertienjarigen geldt, mag duidelijk zijn. Gaat dat zien dus! **Het Parool**
- ◆ Men stijgt naar 'woeste hoogten' en maakt van de toeschouwers rusteloze zielen die verlangen naar meer van dergelijk toptheater. **Knack (B)**
- ◆ Ik heb twee uur stilgezeten - ik wist niet eens dat ik dat kon... **Lieke (14)**
- ◆ Ook mijn haren staan recht omhoog. **Jamila (15)**

Het theater is voor ons een plek waar het over menselijkheid mag gaan; over het individu en over de verbintenissen tussen mensen. Vanuit die visie is het logisch om mensen van uiteenlopende leeftijden hierin te betrekken – dat doen we nadrukkelijker en bewuster dan andere jeugd- of volwassenengezelschappen. Ons **gemengde publiek** is een belangrijke onderscheidende kwaliteit.

Het aanbod van Artemis is solide en van een hoge **artistieke kwaliteit**. Dat komt voor een belangrijk deel door de mensen met wie we werken. Voor ons is niets in een goede voorstelling zo onmisbaar als goed **acteerwerk**. Daarom werken we met de beste acteurs, of het nu aanstormende talenten zijn of gelauwerde, ervaren spelers. Artemis werkt met Nederlandse en Vlaamse spelers en makers en bevindt zich daarmee op een onderscheidend snijvlak tussen noord en zuid binnen het Nederlandstalige theaterbestel.

De positie van Artemis in het **Nederlandse podiumcircuit** is sterk. We onderhouden hechte relaties met podia en festivals. Uit de waardering van programmeurs spreekt niet alleen hun vertrouwen in de artistieke kwaliteit, maar ook in een breed publieksbereik. Expliciet noemen we ons huispodium De Verkadefabriek en de drie vaste festivalpartners Festival Boulevard,

Tweetakt Festival en Oerol. Maar ook met kernpodia in de Randstad en daarbuiten verstevigen we de komende vier jaar onze samenwerking, met als doel ons werk op die plekken vaker en voor meer publiek te vertonen.¹

Artemis speelde de afgelopen vier jaar verschillende producties in het **buitenland**, op festivals in Denemarken, Noorwegen, de Verenigde Staten, Oostenrijk en België. Vaak is Festival Tweetakt een springplank, nog vaker leiden speelbeurten op internationale festivals tot nieuwe buitenlandse uitnodigingen. Artemis is actief in het internationale netwerk ASSITEJ en neemt deel aan mondiale fora en debatten over theater voor een jong publiek. Artemis heeft internationaal een voorbeeldfunctie als het gaat om theater voor vele leeftijden en de centrale creatieve positie van de acteur. In Vlaanderen zijn we inmiddels – als een van de weinige Nederlandse gezelschappen – vast vertegenwoordigd in het theateraanbod van cultuurcentra en schouwburgen.

In het **Nederlandse jeugdpodiumkunstenbestel** is Artemis een van de grotere gevestigde instellingen. Artemis speelt een actieve rol in het jeugdplatformoverleg van het NAPK. In de culturele infrastructuur van **Noord-Brabant** is Artemis een onmisbare schakel. Voor bemiddelingsinstanties op het gebied van cultuureducatie in de regio, zoals Kunstbalie en Bureau Babel, is Artemis ‘preferred partner’ als het gaat om de spreiding van theater in schoolverband.

De komende jaren wil Artemis zijn functie en bereik in de eigen regio fors vergroten en verbreden. Een belangrijk instrument om dit te realiseren is de alliantie die we sluiten met **Het Zuidelijk Toneel**. Samen met HZT en kernpodia in de regio Brabantstad² gaan we de basis onder theater en toneel in Brabant aanzienlijk verstevigen. We trekken gezamenlijk op bij de verkoop van voorstellingen en bij het educatief aanbod voor het voortgezet onderwijs. We zullen aspecten van de *back-office* delen en intensief investeren in een gezamenlijke private en publieke *funding*. Ook wisselen we kennis, personeel en materieel uit.

---

¹ Nederlandse kernpodia buiten de eigen regio zijn: Theater Bellevue (Amsterdam), De Krakeling (Amsterdam), Theater aan het Spui (Den Haag), Toneelschuur (Haarlem), Rotterdamse Schouwburg, Stadsschouwburg Utrecht, Stadsschouwburg Groningen, Odeon de Spiegel (Zwolle), Theater aan het Vrijthof (Maastricht) en Schouwburg Arnhem.

² Naast huispodium De Verkadefabriek gaat het hier om: Theaters Tilburg en De NWE Vorst (Tilburg), Parktheater en Plaza Futura (Eindhoven), Chassé Theater (Breda) en Theater aan de Parade ('s-Hertogenbosch).

2.3 Activiteiten 2013-2016

In de komende vier jaar maken we tien nieuwe theaterproducties en hernemen we er ten minste zeven. Deze voorstellingen zijn onder te verdelen in vier productielijnen, die vier verschillende leeftijdscategorieën aanduiden en zich in vier verschillende circuits afspelen. Hiermee bereiken we het hele publiek waarvoor we werken en bovendien maken de lijnen de ontwikkeling van publiek mogelijk: de 'doorlopende kijklijn'.³

1. **WAGENSPEL – mobiel theater – voor basisschoolkinderen van 6 tot 9 jaar**

In de afgelopen beleidsperiode hebben we twee voorstellingen gemaakt in een tot theater omgebouwde vrachtwagen. Onder de noemer Wagenspel reist Artemis door de provincie en strijkt neer op dorpspleinen en in stadswijken, zodat ook kinderen die normaliter niet zomaar met theater in aanraking komen een echte theatervoorstelling kunnen bekijken – in een intieme setting, dicht op de huid. Ter voorbereiding en ter afronding bieden we twee workshops aan op school. Jaarlijks voeren we deze intensieve combinatie gemiddeld ruim tachtig keer uit, in nauwe samenwerking met Brabantse bemiddelingsinstanties als Kunstbalie (Noord-Brabant), Bureau Babel 's-Hertogenbosch, CKE Eindhoven en vele marktplaatsen. Naast de schoolvoorstellingen spelen we korte reeksen van familievoorstellingen, die we presenteren aan een vrij publiek.

Door specifiek aanbod op maat te produceren voor deze jonge doelgroepen brengen we een belangrijk onderscheid aan met het theater voor alle leeftijden dat we in theaters spelen. De combinatie van voorstelling en workshops biedt kinderen een stevige kunstervaring die daadwerkelijk beklijft. Meer hierover onder 2.5.

We produceren twee tot drie nieuwe producties binnen deze lijn en hernemen er een à twee. De voorstellingen worden gemaakt door gastregisseurs – soms oude rotten, soms jonge talenten. De workshops worden grotendeels gegeven door derde- en vierdejaars studenten van de Fontys Academie voor Drama in Tilburg en, in mindere mate, de ArtEZ hogeschool voor de kunsten in Arnhem. Zij worden begeleid door het artistieke team en de educatieve afdeling.

---

³ De kijklijn is een theatrale doorlopende leerlijn. Een groot aantal kinderen in Brabant tussen de 6 en 16 jaar komt met een vaste regelmaat in aanraking met Artemis. Om dit model te illustreren volgen we de komende jaren een tiental kinderen van 7, 9, 11, 13 en 15 jaar oud.

2. FAMILIEVOORSTELLINGEN – kleine/ middelgrote zaal – voor alle leeftijden vanaf ca. 7 jaar

Artemis wil ook in theaters aanwezig zijn voor jonge kinderen die buiten schoolverband met hun ouders naar theater gaan. Deze voorstellingen passen binnen de familieprogrammering van theaters. In het komende kunstenplan maken we twee familievoorstellingen en hernemen we er tenminste een. We spelen vrije voorstellingen en een aantal schoolvoorstellingen in heel Nederland, in Vlaanderen en, bij bewezen succes, ook in een internationaal circuit.

Deze voorstellingen worden gemaakt door de artistiek leider of door gastregisseurs met wie we ons verwant voelen en die eerder hebben laten zien kwaliteitsvoorstellingen te kunnen maken voor een jong publiek. We verstrekken hiertoe opdrachten aan auteurs die in staat zijn een volwassen, gelaagde tekst te schrijven over wezenlijke onderwerpen die zowel kinderen als volwassenen aanspreken. De theatertaal draagt onmiskenbaar de signatuur van Artemis, met de kracht van het acteerwerk als voornaamste bron.

In 2013-2014 regisseert Raven Ruëll een voorstelling voor alle leeftijden vanaf acht jaar (in coproductie met het Vlaamse Theater Antigone). Deze voorstelling is een ode aan het wild spelende kind en gaat over de tendens in onze samenleving om 'wildheid' al snel te verwarren met psychische problemen. Een jaar later keert Ted Keijser bij Artemis terug voor *De Schaduw*. Keijser is de geknipte regisseur om dit bizarre sprookje van Hans Christian Andersen, waarin de schaduw van een schrijver tot leven komt, te vertalen naar jonge kinderen.

3. FESTIVALVOORSTELLINGEN – locatievoorstellingen – wisselende leeftijdsgrenzen

De vele voorstellingen die we de afgelopen jaren speelden op festivals in binnen- en buitenland hebben ons veel opgeleverd. We ervoeren er een enorme artistieke vrijheid en ontmoetten er een bijzonder geïnteresseerd en gemêleerd publiek. Niet onbelangrijk: met locatievoorstellingen op festivals behaalden we ook de beste bezoercijfers. Met successen als bijvoorbeeld *'s-Heerskinderen* (2009) lukte het ons moeiteloos een gemengd publiek te bereiken.

Deze producties, waarvan we er de komende periode drie tot vier maken, worden doorgaans gemaakt door (collectieven van) vaak jonge makers, begeleid door Floor Huygen. Eerder creëerden bijvoorbeeld vier jonge Vlaamse spelers en makers *Pakman* en werkte het actricecollectief Norfolk aan twee zomerproducties (*Uptijd* en *Cruise*). Ook in de komende periode vragen we verwante makers een voorstelling te maken voor vele leeftijden, vaak voor een spannende, bijzondere locatie.

Zo gaat in 2013 een locatievoorstelling in première van Fabian Jansen over de kracht van de fantasie en zelfs de leugen. Jansens werk is een voortdurend pleidooi voor de fantasie. In

Nooit meer spelen (2014) gaan Bruno Vanden Broecke en Nico Sturm op zoek naar het moment waarop een kind stopt met spelen en zijn aandacht op andere dingen richt. Vervelend wanneer je vriendjes plots geen zin meer hebben om het speelgoed uit de kast te halen, en jij nog wel. Als enkele van de meest speelse acteurs van hun generatie lijken Vanden Broecke en Sturm (zie ook het bekroonde *Pakman*, 2006) het aangewezen duo om dit onderwerp aan te snijden.

Deze voorstellingen komen tot stand in nauwe samenwerking met de festivals, belangrijke partners voor ons: Theaterfestival Boulevard, Tweetakt Festival en Oerol. Deze en andere (zomer)festivals zullen in de toekomst hun programmering meer op elkaar afstemmen, waardoor onze voorstellingen vaker dan nu op meerdere (aansluitende) festivals te zien zullen zijn. Op Theaterfestival Boulevard is Artemis ook aanwezig met een ontmoetingsplaats in de eigen stadstuin en levert daarnaast een inhoudelijke bijdrage aan *Huis van het Zuiden*, een plek voor inhoudelijke verdieping op het terrein bij ons pand.

Vaak bleken festivals een uitstekende springplank voor internationalisering. Door *Woeste hoogten* op Tweetakt te spelen, stonden we drie jaar later met groot succes in het New Victory Theater in New York. Festivalvoorstellingen van *Priemgeval* leidden tot tientallen speelbeurten in Europa.

4. ONVERWOESTBARE VERHALEN – middelgrote zaal – voor alle leeftijden vanaf ca. 13 jaar

De eerste in de reeks van 'onverwoestbare verhalen voor vele leeftijden' – gebaseerd op de literaire canon, films of toneelrepertoire – was *Woeste hoogten, rusteloze zielen* (2009). Met deze voorstelling bewees Artemis een brug te kunnen slaan tussen jonge adolescenten en een volwassen theaterpubliek. De voorstelling werd geselecteerd voor het Nederlands Theaterfestival 2010 en won een Gouden Krekel als beste jeugdproductie in 2009-2010. Daarna vroeg Floor Huygen de Vlaamse regisseur Koen De Sutter een encensering te maken van *Freule Julie* (August Strindberg) en maakte ze zelf een bewerking van Oscar Wilde's *Het portret van Dorian Gray*, over het belang van schoonheid en de zucht naar genot.

Met deze groot gemonteerde voorstellingen, die we zowel in grote vlakkevloerzalen spelen als in schouwburgen, bereiken we een omvangrijk, gemengd publiek. In sommige theaters maken we onderdeel uit van de jongerenprogrammering, in andere worden we als toneelvoorstelling geboekt. In beide gevallen zoeken we samen met deze podia en voortgezet-onderwijsinstellingen naar gemengd publiek. Middelbare scholen ervaren een sterke meerwaarde van een inhoud die ze kunnen kaderen binnen het onderwijs. Zo werd naar aanleiding van onze voorstellingen in de lessen Engels aandacht besteed aan Wilde en Brontë.

In de komende periode zullen we ten minste drie onverwoestbare verhalen die de tand des tijds hebben doorstaan bewerken tot eigentijdse theatervertellingen en laten we er minstens een in reprise gaan. Doorgaans zal Floor Huygen deze voorstellingen regisseren. Met *Eros en Psyche* (2013) kiezen zij en schrijver Jeroen Olyslaegers voor een Griekse mythe over een

schijnbaar gelaten, gedesinteresseerd meisje. Psyche wil dood, zegt ze. Maar achter haar doodswens gaat volgens Olyslaegers vooral het verlangen naar een nieuw leven schuil.

Het seizoen daarop brengen we opnieuw een negentiende-eeuwse klassieker: een bewerking van Tolstojs *Anna Karenina*. In dit grootse, meeslepende verhaal wordt een vrouw verscheurd tussen haar ware liefde en de etiquette die vereist dat ze haar echtgenoot trouw blijft. “Alle gelukkige gezinnen lijken op elkaar, elk ongelukkig gezin is ongelukkig op zijn eigen wijze,” zo begint Tolstoj zijn legendarische roman.

Deze voorstellingen worden gemonteerd in de Verkadefabriek, waar ze ook in première gaan. Dat geldt overigens ook voor de familievoorstellingen.

Concreet: twee kalenderjaren

		Wagenspel	Familievoorstelling	Locatie / festival	Onverwoestbaar
2013	voorjaar	<i>Reprise Wagenspel 1</i> 55			Eros & Psyche 35
	najaar	Wagenspel 3 55		Fabian Jansen / Fantasie 25	
2014	voorjaar		Raven Ruëll / Antigone 30		Anna Karenina 35
	najaar	<i>Reprise Wagenspel 2</i> 55	<i>Nooit meer spelen reprise</i> 30	Nooit meer spelen 25	

In 2015 plannen we naast de familievoorstelling *De Schaduw* een nieuwe kleinezaalvoorstelling. Ook volgt dat jaar een nieuwe grote voorstelling, mogelijk een Shakespeare-bewerking. In 2016 plannen we een groot locatieproject in het kader van Bosch 500, tevens als opmaat naar Brabantstad Culturele Hoofdstad 2018.

Inhoudelijk zijn er **dwarsverbanden** tussen de lijnen.

Onderwerpkeuze is er daar een van. Vaak staan we stil bij uiteenlopende vragen die onze tijd oproept. Vragen die steeds volgen uit thema's die kinderen, jongeren én volwassenen bezighouden, zoals het belang van eigenheid, het conflict tussen hart en hoofd, de digitalisering, solidariteit tussen de generaties, de waarde van verbeelding, et cetera.

Door te blijven bouwen aan een flexibele **kern van acteurs** die in meerdere soorten producties spelen en (co-)creëren, wordt onze artistieke signatuur in alle lijnen zichtbaar. Ten slotte verbindt niet alleen de **ontwikkeling van talent** maar ook de **ontwikkeling van publiek** de vier inhoudelijke lijnen (zie ook 2.5 en 2.6).

De stukken die we produceren komen vaak tot stand op basis van nieuw geschreven toneelteksten, soms geschreven aan de schrijftafel, soms op basis van improvisaties tot stand gebracht. Daarmee draagt Artemis in belangrijke mate mee bij aan het Nederlands **toneelrepertoire**.

In onze meerjarige planning maken we bij voorbaat al veel ruimte voor reprises van succesvoorstellingen. Sommige producties zullen ook in andere circuits terugkeren dan de lijn waarbinnen ze ontstonden. Zo plannen we de festivalproductie *Nooit meer spelen* een seizoen later als reisetournee in de theaters. **Reprises** zijn onder andere aantrekkelijk vanwege het financiële rendement en de kansen die ze bieden op het terrein van publieksbereik.

2.4 Publieksbereik

Doordat Artemis zich toelegt op het maken van theater voor vele leeftijden is een aandachtige focus op publieksbereik niet meer dan vanzelfsprekend. Immers: de fijnste zaal is een volle én gemengde zaal. Kinderen, jongeren en volwassenen reageren op hun eigen manier op voorstellingen. Met die interactie komen onze voorstellingen tot hun volste recht. Om dat gemengde publiek in de zalen te krijgen werven we voor verschillende productielijnen een verschillende mix van publieksgroepen, afhankelijk van leeftijdsgrens en circuit. In de afgelopen periode hebben we de basis gelegd voor het bereik van vier globale publieksgroepen:⁴

1. **Kinderen** van 6 t/m 12 jaar, in schoolverband (Wagenspel en in mindere mate familievoorstelling) en in gezinsverband (familievoorstelling en locatievoorstelling)
2. **Jongeren** van 13 t/m 18 jaar, in schoolverband (groepsgewijs), in gezinsverband of met leeftijdsgenoten (Onverwoestbare verhalen en locatievoorstelling)
3. **Jongvolwassenen** van 18 t/m 30 jaar; in het kader van een mbo-, hbo- of wo-opleiding of individueel, mogelijk met CJP-korting
4. **Volwassenen**, in gezinsverband en met kinderen (alle lijnen) of individueel als regulier theaterbezoeker (alle lijnen met uitzondering van Wagenspel)

De podia waarmee we intensief samenwerken zijn belangrijke partners in het bereiken van publiek. Met hun inzicht in de profielen en wensen van hun achterban benaderen we gezamenlijk publieksgroepen. Na afloop polsen we gezamenlijk de tevredenheid van bezoekers en stellen mede met die informatie onze strategie een volgende keer bij. We werken aan een sterke publieksbinding door langdurige relaties aan te gaan met bezoekers: van bezoek tot herhalingsbezoek, met regelmatige contactmomenten tussentijds. In Brabantstad geven we de publiekswerving en -binding vorm in samenwerking met Het Zuidelijk Toneel, door onze marketingactiviteiten centraal te coördineren en samen met de kernpodia actief te bouwen aan een groter bereik.

De werving van de groep jongeren van 13 tot 18 jaar in onze directe regio vergt een specifieke aanpak, met actieve projecten als amateurprojecten, maatschappelijke stages en *social media*-projecten. Bedrijven benaderen we niet alleen als mogelijke begunstigers maar ook als kanalen om publiek te bereiken. Meer over publiekswerving in 2.8 (marketingmix).

---

⁴ Onze publieksgroepen worden hier globaal weergegeven; in de praktijk werken we met een gedetailleerde uitsplitsing per groep.

2.5 Educatie

In de periode 2009-2012 zette Artemis een educatief kanaal op waarin het 'leren kijken naar theater' centraal staat. Hierbinnen voerden we verschillende projecten uit; actief, receptief en reflectief. In de periode na 2012 zetten we dit voort.

Primair zien we onze educatieve taak als 'kinderen en jongeren in staat stellen om theater te ervaren'. We zetten daarvoor verschillende middelen en werkvormen in, waaronder spel: leerlingen zelf laten spelen en daarop laten reflecteren. In al onze activiteiten leggen we een verband met een Artemisvoorstelling, bij voorkeur één die op dat moment speelt, maar ook op basis van onze tekstbundels of aan de hand van een thema voor een toekomstige productie. We richten ons vooral op Brabantse leerlingen in basis- en voortgezet onderwijs. In een schoolcarrière komt een leerling geregeld in aanraking met Artemis.

Voor het **basisonderwijs** spannen we ons in om op grote schaal leerlingen in de gehele provincie te bereiken. Met Kunstbalie, het provinciale expertisecentrum, maken we structurele afspraken voor de afname van ons aanbod (zowel receptief als actief) om een fors en fijnmazig verspreid bereik te realiseren. Op stedelijk niveau zijn er vergelijkbare samenwerkingen met intermediairs als Bureau Babel in 's-Hertogenbosch en CKE Eindhoven en met plaatselijke marktplaatsen in Noord-Brabant, zoals CLIP Oosterhout. Wagenspel is de centrale lijn binnen het educatieaanbod voor het basisonderwijs. Van de familieproductie spelen we voor de hogere groepen in het basisonderwijs ook schoolvoorstellingen in theaters. Ook deze omlijsten we met educatieve componenten, zowel actief (workshops) als reflectief (voorbereiding in de klas).

In de komende periode zullen we onze educatieve werking voor het **voortgezet onderwijs** koppelen aan die van Het Zuidelijk Toneel. Gezamenlijk bieden we scholieren in alle leeftijdsgroepen en in alle onderwijsniveaus voorstellingen en theatereducatieve projecten aan, met als doel een doorlopende ontwikkeling van de jonge kijker te stimuleren. Partners als podia en intermediairs spelen in deze educatieve alliantie een sleutelrol. Om onze positie in het netwerk van het voortgezet onderwijs te verstevigen organiseren we docentendagen. Voor de projecten (zie onder) werken we met een gezamenlijke pool van freelance theaterdocenten.

Daarnaast blijft Artemis op eigen kracht activiteiten ontwikkelen voor jongeren. Te denken valt aan 'guerrilla-projecten' (onverwachte ervaringen op school) en presentaties gemaakt door jongeren, onder begeleiding van studenten van ArtEZ of Fontys. Deze projecten sluiten steeds aan op een van de (komende) Artemisproducties.

Voor **mbo en hbo** ten slotte ontwikkelen we aanbod op maat. Zo lopen studenten van Fontys Academie voor Drama en ArtEZ hogeschool voor de kunsten bij ons stage als theaterdocent en organiseren we projecten met opleidingen als Koning Willem I College 's-Hertogenbosch en de verschillende PABO's in Noord-Brabant.

Een overzicht van de educatieve activiteiten:

ACTIVITEITEN BASISONDERWIJS: Artemis	DOELGROEP
Wagenspel – (workshops + voorstellingsbezoek).	Groep 3, 4, 5, 6
Schoolvoorstellingen	Groep 6, 7 en 8
Workshops gericht op kennismaking met theater	Groep 6, 7 en 8

ACTIVITEITEN VOORTGEZET ONDERWIJS: Artemis + HZT	DOELGROEP
Voorstellingsbezoek (in vrije voorstelling) + workshop (Artemis)	Onder- en bovenbouw
Voorstellingsbezoek (in besloten voorstelling) + voorbereidend actief traject (Artemis)	Onder- en bovenbouw
Workshops, thematisch gerelateerd aan voorstellingen (HZT)	Onderbouw alle opleidingen
Voorstellingsbezoek (in besloten voorstelling) van locatieproducties (HZT)	Bovenbouw alle opleidingen (en MBO)
Voorstellingsbezoek van andere producties + educatieve omlijsting (HZT)	Bovenbouw alle opleidingen
Gezamenlijke algemene educatieve projecten (exposities, rondleidingen, inleidingen, algemene workshops, etc) (HZT/Artemis)	VO totaal (en MBO)
Gezamenlijk aanbod van maatschappelijke stageplaatsen (HZT/Artemis)	VO

2.6 Talentontwikkeling

Theater Artemis ziet voor zichzelf een belangrijke taak op het vlak van talentontwikkeling. De afgelopen jaren bewees Artemis met name een opmerkelijk oog te hebben voor jong acteertalent. Spelers die recentelijk vaak onder de aandacht stonden waren al tijdens of kort na hun studie bij Artemis aan het werk.⁵ Een aantal van hen zette bij Artemis ook hun eerste stappen als maker.

Spelers en makers krijgen bij Artemis de mogelijkheid hun talent te ontwikkelen voor een gemengd publiek. Dit gaan we intensiveren. Met de Toneelacademie Maastricht maken we afspraken over een hechte en structurele samenwerking door jaarlijks stageplaatsen te creëren voor studenten aan de acteursopleiding en de regieopleiding. Floor Huygen werkt er geregeld als gastdocent. Waar mogelijk worden afgestudeerden van de Toneelacademie in de gelegenheid gesteld (onder begeleiding) een eigen voorstelling bij ons te ontwikkelen, vaak als locatievoorstelling.

---

⁵ Te denken valt aan acteurs als Joris Smit, Jeroen De Man, Fabian Jansen, Tom Struyf, Alejandra Theus, Sallie Harmsen, Sylvia Hoeks, Mattias Van de Vijver, Jamie Grant en Matthijs Van de Sande Bakhuyzen.

2.7 Verdienmodel

De afgelopen jaren hebben we het aandeel eigen inkomsten in onze totale begroting weten te vergroten.

Voor alle jeugdgezelschappen – dus ook voor Artemis – geldt dat de verdien capaciteit van voorstellingen voor schoolgroepen beduidend minder is dan het verdienvermogen bij vrije voorstellingen.⁶ Onderwijsinstellingen betalen een zeer beperkte prijs per leerling vanuit financiële middelen die in de toekomst meer en meer onder druk zullen komen te staan (lumpsumgelden, btw-verhoging en de Cultuurkaart). Activiteiten met een kleine groep deelnemers, zoals voorstellingen in de klas, beperken de verdien capaciteit het meest. Spelen voor schoolgroepen wordt door de jeugdgezelschappen gezien als een maatschappelijke investering. Het serieus uitoefenen van die educatieve taak en het maximaliseren van de eigen inkomsten gaan moeilijk samen.

De marktpositie van Artemis in het Nederlandse en Vlaamse circuit echter is bijzonder sterk. Door seriebespeling, langer doorspelen en terughalen van succesvoorstellingen en de focus op een regionale en nationale publieksbinding verwachten we de komende jaren groeiende inkomsten uit kaartverkoop, ondanks de btw-verhoging, de economische malaise en het feit dat theaters lagere toegangsprijzen vragen voor jeugdvoorstellingen. Ook streeft Artemis naar meer speelbeurten op buitenlandse podia en festivals.

Door scholen vaker een combinatie van workshop en voorstelling aan te bieden verhogen we eveneens onze inkomsten. Workshops verkopen we ook aan bedrijven, toneelverenigingen of recreatieve instellingen.

Onderdeel van de alliantie tussen Het Zuidelijk Toneel en Theater Artemis vormt een gedeeld *funding*-beleid. In het voorjaar van 2012 stellen we daartoe onder begeleiding van Courante een plan van aanpak op om de komende periode private (en publieke) middelen te werven. De verwachte opbrengsten hieruit stijgen substantieel tussen 2013 en 2016.

Daarnaast zetten we een nieuw begunstigerprogramma op, waarvoor we in onze gehele achterban donateurs werven. Onder andere binnen de netwerken van partnerpodia gaan we op zoek naar gulle gevers.

---

⁶ Zie: 'Pluspunten', het onderzoek van LA Group in opdracht van de jeugdinstanties aangesloten bij het NAPK. Dit rapport en de uitwerking daarvan lieten zien dat de verdien capaciteit voor het onderwijs (de educatieve taak) beduidend kleiner is dan de verdien capaciteit in de vrije markt.

Andere belangrijke bronnen van inkomsten zijn horeca, met name rond festivals en andere activiteiten in ons eigen pand in de Bossche binnenstad. Met de repetitiestudio en de theaterzaal hebben we aantrekkelijke faciliteiten in handen die we verhuren aan derden. Hiertoe zullen we een actiever wervingsbeleid inzetten. Ten slotte detacheren we met regelmaat ons artistiek en ondersteunend personeel en verhuren we materieel.

We spannen ons, kortom, de komende jaren flink in om een groeiend aandeel eigen inkomsten te behalen, die ons minder afhankelijk maken van overheidsfinanciering. Desalniettemin zal meerjarige publieke financiering noodzakelijk blijven om het voortbestaan van een gezelschap als het onze te waarborgen. Een basisfinanciering, via opname in zowel de Brabantse als de Nederlandse culturele Basisinfrastructuur, blijft daarbij een belangrijke voorwaarde om alle bovenstaande plannen te kunnen (blijven) uitvoeren.

2.8 Marketing

Artemis is een sterk merk. Onze marketingactiviteiten zijn gericht op het behalen van een groeiend, breed publiek van verschillende leeftijden. Per productie ontwikkelen we een specifiek marketingplan, gericht op de verschillende publieksgroepen die we in 2.4 hebben benoemd. Daarnaast stellen we per seizoen en voor de langere termijn (vier jaar) marketingplannen op.

Regelmatige interne en externe analyses beïnvloeden ons marketingbeleid. Per seizoen stellen we sterkte-zwakte-analyses op, mede gebaseerd op resultaten van doorlopend kwantitatief en kwalitatief publieksonderzoek. Ook formuleren we op die momenten een groot aantal 'SMART' doelstellingen met betrekking tot zaalbezetting, geografische spreiding, naamsbekendheid, mediabereik, kaartverkoop, een aantoonbaar versterkte positie in (culturele) netwerken, et cetera.

Het seizoensaanbod – de voorstellingen en andere activiteiten – ontwikkelen we mede naar aanleiding van marktanalyses. Dat geldt ook voor de plaatsen waar we spelen: liever investeren we in een substantiële en duurzame groei op een beperkt aantal plaatsen dan dat we onze speelreeksen al te zeer versnipperen met wisselende 'onenightstands'. Het organiseren van langere series is een van de hoofddoelstellingen voor de komende periode.

Daarbij kunnen we niet zonder partners. Door gebruik te maken van bezoekersgegevens en netwerken van kernpodia en festivals leggen we al een behoorlijke basis voor ons publieksbereik. De specifieke marketingmiddelen die we zelf ontwikkelen zetten we samen met podia in en dat levert ook nieuw publiek op. Zo bewerkstelligen we werkelijk een groter publiek voor elkaar.

In Brabantstad slaan Artemis, Het Zuidelijk Toneel en stedelijke podia de handen ineen om theater meer op de kaart te zetten. Dat doen we via gebundeld aanbod, gezamenlijke campagnes, door het delen van kennis en netwerken en door gezamenlijk op te trekken op operationeel niveau. De afzonderlijke marketingafdelingen van de twee gezelschappen zullen straks duurzaam, efficiënt en kostenbesparend samen werken aan klantbeheer, database, *webhosting*, advertentie-inkoop, et cetera. De relaties met Brabantse media worden vanuit deze bundeling aanzienlijk verstevigd. De twee gezelschappen wijzen gezamenlijk een marketingcoördinator aan om het bereik in Brabantstad substantieel te vergroten.

Middels het marketingcollectief Kijkuit, waarvan Artemis medeoprichter en kopgroep lid is, brengt Artemis samen met achttien andere jeugdgezelschappen het gezamenlijke theateraanbod voor kinderen onder de aandacht van een breed (potentieel) publiek. We

organiseren nationale campagnes en een continu gebundelde communicatiestroom, vanuit een *backoffice* die gezelschappen en theaters veel werk uit handen neemt.

De marketingmix van Artemis is meer en meer persoonlijk en crossmediaal. Om jongeren te bereiken werken we buiten de traditionele kanalen. Sociale media en online communicatie vormen een volwaardig onderdeel van de marketingmix. Maatschappelijke stagiairs bieden ons nieuwe inzichten bovenop nieuw onderzoek, verricht door hbo- of wo-stagiairs. Met het theater-camjo-traject geeft Artemis bijvoorbeeld opdrachten aan cultuurgeïnteresseerde jongeren om videoverslag te doen van hun theaterbezoek en dit te delen op *social media*. Voor het bereiken van jongeren overlegt Artemis met CJP en andere gezelschappen.

We voeren een gedifferentieerd prijsbeleid voor ons aanbod. Met theaters gaan niet alleen wij – onvermijdelijk – naar een situatie waarin de standaarduitkoop plaatsmaakt voor een prijsafpraak die direct verband houdt met de verwachte opbrengst. We spreken met hen reële toegangsprijzen af die kloppen met de prijselasticiteit van onze producties, prijzen die zorgen voor hoge recettes zonder een hoge zaalbezetting in de weg te staan. Kortingen geven we alleen om te investeren in nieuw publiek en om de drempel laag te houden voor jonge, minder draagkrachtige bezoekers, zoals scholieren.

2.9 Tot slot

In dit plan hebben we onze artistieke en maatschappelijke ambities onder woorden gebracht. Met alles wat we doen hopen we, hoe klein ons gezelschap ook mag zijn, iets teweeg te brengen bij een groeiend publiek van alle leeftijden. Onze organisatie is ingericht om wat dat betreft het onderste uit de kan te halen. Ook de allianties die we sluiten met andere instellingen, zoals met Het Zuidelijk Toneel en kernpodia, gaan we om die reden aan.

Hoe kunnen we ons leven inrichten op een manier die klopt bij onze natuur? Dat elementaire, menselijke aspect wordt in onze samenleving vaak aan het oog onttrokken, schreven we vier jaar geleden. En dat is nog steeds zo. Misschien staat het zelfs meer dan ooit onder druk. Zie onze plannen voor de komende jaren dan ook vooral als pogingen om mensen, jong en oud, weer even dichter bij zichzelf te brengen – en dichter tot elkaar.